

نکات مهمی در فقه حلال

مهم‌ترین نتیجه‌ی حاصل از طرح موضوع «الگوی مصرف» از سوی مقام معظم رهبری در آغاز سال ۱۳۸۸، مطرح شدن ضرورت اصلاح و نظیر نظام اقتصادی کشور است؛ اصلاح و تغییری با نگاهی آسیب‌شناسی نه، براساس تعدیل منطقی. در

یحب المعتدین و کلو مما رزقکم الله حلالاً طیباً و اتقوا الله الذی انتم به مؤمنون»: ای کسانی که ایمان آورده‌اید، چیزهای خوبی که خداوند بر شما حلال کرده است، بر خود حرام نکنید و از آن چه حلال کرده است نیز تجاوز (و زیاده‌روی) ننمایید. همانا خداوند تجاوز کاران از حریم‌ها (و محدوده‌های تعیین شده) را دوست نمی‌دارد و از آن چه خداوند به شما روزی داده، در حالی که حلال و نیکوست، بخورید و تقوای الهی را که به آن اعتقاد دارید، پیشه‌ی خود سازید.

در این آیه‌ی کریمه، رویکرد (جهت‌گیری) درست استفاده از نعمت‌های الهی برای معیشت و زندگی، مورد تأکید قرار گرفته که مهم‌ترین پیام آن، «اعتدال در مصرف» است. هم‌چنین روی آورده‌ایی که از روی نادانی و جهالت، مصرف بعضی نعمت‌های الهی را تحریم و دوری جستن از آن نعمات را تکلیف می‌کنند، مورد سرزنش قرار گرفته‌اند.

از سوی دیگر، در حوزه‌ی نظام اقتصادی کلان نیز، هنگامی که بتوانیم منافع شخصی افراد را با منافع جمعی و ملی هم‌سو کنیم، قانون‌مداری در یکایک بخش‌های اقتصادی جریان می‌یابد و در چارچوب نظامی منطقی قرار می‌گیرد.

واقع، شیوه‌های مصرف باید مبتنی بر الگو و مدلی باشند که از یک‌سو، باورهای جامعه‌ی مصرف‌کننده را تحت تأثیر و جهت بخش خاص قرار دهند و از سوی دیگر، نظام تولید و توزیع را دارای انضباط اقتصادی کنند؛ تا در سایه‌ی آن سیاست‌ها و برنامه‌های کلان و خرد اقتصادی، دارای ثبات کافی و هم‌چنین در برابر نوسان‌های اقتصادی از واکنش‌های منطقی برخوردار شوند.

از نگاهی دیگر، فرهنگ مصرف صحیح نیز که به معنی نگرش متعالی و آمیخته با تدبیر در معیشت و زندگی است، در پناه این موارد شکل می‌گیرد: استفاده‌ی شایسته از داشته‌های فرهنگی، مذهبی و ملی؛ مبارزه با فرهنگ مصرف‌گرایی، اسراف و تبذیر و تجمل‌پرستی، مدگرایی؛ ترویج قناعت و میانه‌روی در مصرف؛ بهره‌برداری بجا و به اندازه از مواهب طبیعی و امکانات خدادادی؛ به‌کارگیری شیوه سیره‌ی اسلامی؛ پرهیز از افراط و تفریط در رفع نیازها؛ استفاده از زیبایی‌ها و شیرینی‌های سرشار زندگی.

خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید: «یا ایها الذین آمنوا، لاتحرموا طیبات ما أحل الله لکم و لاتعتدوا ان الله لا

بسته‌های مصرف

با شکل‌گیری یک مدل و الگوی مناسب مصرف، نیازهای طبیعی، به صورت هماهنگ و متعادل جهت می‌گیرند و رشد می‌یابند و این، زمینه‌ی شکل‌گیری عدالت اقتصادی است؛ چرا که عدالت اقتصادی یعنی رفع همه‌ی نیازهای طبیعی افراد جامعه، متناسب با امکانات و نوع آن نیازها. رشد و توسعه‌ی متوازن و پایدار نیز، در گرو عدالت اقتصادی است. زیرا با رشد، توسعه‌ی متوازن و پایدار، اقتصاد ناسالم و غیرمولد، از میان می‌رود و بستر لازم برای شکوفایی و بروز همه‌ی استعدادها و امکانات طبیعی و انسانی فراهم می‌آید و بهره‌برداری از آن امکانات نیز چارچوبی منطقی پیدا می‌کند. نگاه در نظام تعلیم و تربیت، می‌باید از هر دو زاویه، یعنی، نگاه فرهنگی و نگاه اقتصادی به بحث الگوی مصرف پرداخت و در اندیشه و عمل، به دستاوردهایی رسید تا ارزش‌ها و رهنمودهای اسلامی از یک‌سو و جامعه‌ی امروز و نیازهای آن از سوی دیگر، مطمح نظر قرار گیرند و خواسته‌ها و مطالبات آن‌ها را پاسخ بگویند.

بدون تردید، نظام اسلامی ما نیز که در آستانه‌ی سی‌ویکمین سالگشت آن قرار داریم و دهه‌ی مبارک فجر نیز نقطه‌ی روشن و آشکار چنین مطالبات بر حقی است، ایجاب می‌کند بحث الگوی مصرف را در حوزه‌های فرهنگی و اقتصادی جدی بگیریم تا منویات انقلاب اسلامی و رهبری معظم آن به درستی محقق شود.